

עבודת השם

פרשת יויכא"י

בן גר חוששים אנו מר"ג שאם יקללו אין לו זכות אבות. וא"כ אין טוב מר' אלעזר בן עזריה שהוא חכם גדול, שאם ישאלוהו ר"ג הקושיא הגדולה ביותר, יוכל לענות לו, והוא אדם עשיר, שאם ר"ג יתלונן עליו בפני המלך, יש לו ממון כדי לבזוז ולקנות ידידים. והוא בא מעזרא הסופר, ואם יש לו זכות אבות אינו חושש מקללת ר"ג.

אמרו לו לר' אלעזר: רוצים אנו שתהיה הראש ישיבה שלנו. ענה להם: אחשוב בזה בליזה. והלך לביתו והיה מהרהר בדבר הן או לאו. והיה קשה לו להיכנס בדבר, לפי שהיה אז בן י"ח שנה. למחרת נעשה לו נס כשנתעורר והנה יש לו זקן לבן של י"ח שורות שהיה דומה לזקן בן שבעים. וכן אנו רואים בהגדה של פסח שאמר רבי אלעזר: הרי אני כבן שבעים שנה, ר"ל הוא נתן שבח להקב"ה שאע"פ שהוא צעיר לימי הוא נראה כבן שבעים.

ורבן גמליאל הכריז בשעתו שכל תלמיד שאין תוכו כבור, היינו שאין פיו ולבו שווים, אל יכנס לבית המדרש. והעמיד שמש בפתח שלא ליתן להיכנס לשום אדם בלי רשותו, בטענה שכל מי שאינו לומד לשם שמים, מוטב שלא יבוא ללמוד, אבל כשהושיבו את ר' אלעזר לראש ישיבה, סילקו השמש הזה ואמרו: יכנסו הכל, בטענה שלימוד התורה יחזירם למוטב, שיכירו גדולת ה' ויקיימו מצותיו, ובאותו יום נתוספו ד' מאות ספסלים בבית המדרש. ויש אומרים שבע מאות. ואפילו רבן גמליאל לא הסיר לבוא לבית המדרש אפילו שעה אחת, שבהיות מחלוקתם לשם שמים לא שינו הדין לכבודם. ולכן לא היה קשה לר"ג לבוא אע"פ שהושיבוהו יותר נמוך, וזו הייתה חסידות גדולה מצד ר"ג שאחר לא היה יכול לעמוד בזה, ולא היה בא לישיבה והיה לומד בביתו, שלא היה זקוק להספקת הישיבה. ובאותו יום עצמו נחלקו בישיבה ר"ג ור' יהושע אם תפילת ערבית רשות או חובה. ונפסקה הלכה כר' יהושע כי כולם הודו לסברתו. ולכן הלך ר"ג לבית ר' יהושע כדי לפייסו. כשנכנס לביתו אמר לו: מכותלי ביתך ניכר ליראות, שהם שחורים. ר"ל עד עכשיו הייתי סבור שעשיר אתה, שהית לובש מלבושי כבוד, אבל עכשיו שאני נכנס לביתך אני רואה שאתה עני ומוכר פחמים. אמר לו ר' יהושע: ודאי לדור שאתה מנהיגו, שאין אתה יודע בצערים של תלמידי חכמים, ואין אתה שואל מהיכן הם מתפרנסים, שאם היית בעל מעלה היית צריך להתעניין ולשאול את האנשים לאמור: ראיתי את ר' יהושע לבוש יפה, האם הוא עשיר או שמא הבגד הזה שהוא לובש לקח בהשאלה בדמי שימוש ממשכורתו כדי שיוכל לבוא בין הבריות. ואם היית חוקר בדבר היית יודע מצבי, שבוודאי

"וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלֶן שָׁם, כִּי-בָא הַשֶּׁמֶשׁ" (ויצא כהיא) ויפגע במקום: יקב תיקן את תפילת ערבית. ומעשה היה רבני שמעון בר יוחאי בנערותו שאל את ר' יהושע: תפילת ערבית חובה או רשות, אמר לו רבי יהושע רשות. הלך ושאל את ר' גמליאל ואמר לו: חובה. אמר לו: חובה. אמר לו: והלא את ר' יהושע אמר לי שהיא רשות. אמר לו: המתן עד שיבאו תלמידי חכמים לישיבה. וכשנכנסו כולם חזר ר' שמעון ושאל: תפילת ערבית רשות או חובה, ור"ג זה שהיה הגדול שבהם אמר חובה. ושאל אם יש מן החכמים שחולקים עליו. עמד ר' יהושע ואמר: אין. כעס ר' גמליאל ואמר: והרי משמך מסרו לי שאמרת תפילת ערבית רשות. עמד על רגליך ויעידו כך, עמד ר' יהושע על רגליו ואמר: אילו הייתי אני חי והוא מת, יכול חי להכחיש את המת. אבל עכשיו שאני חי והוא חי אי אפשר להכחישו, ואני מודה בטעותי שאמרת לי שאין זו חובה. והמנהג בימים ההם היה שרב העיר אומר ההלכה והדרוש בלשון הקודש, ועל ידו עמד חכם שני שהיה חוזר ומשמיע הדברים בלשון ארמית, כדי שיבינו האנשים שאינם מבינים לשון הקודש. וכ"כ גדול היה כעסו של רבן גמליאל עד שהיה יושב ודורש והגיה את ר' יהושע עומד על רגליו. לפי שלא היה לו רשות ליישב בלי רשותו. והיה הדבר קשה בעיני החכמים, אבל לא היו יכולים לדבר, שרבן גמליאל היה דורש. וכשהתחיל המתורגמן להשמיע דבריו השתקוהו. ונתכנסו כל התנאים ועשו מעמד גדול ואמרו: כיצד נסבול הנהגה זו של ר"ג שזה שלוש פעמים ציער את ר' יהושע להניחו עומד על רגליו כהדיוט. ומפני שאנו מכידים אותו כחכם גדול אין ראוי לשתוק. עד שהחליטו להוריד את ר"ג מנשיאותו. אבל אמרו: את מי נושבים במקומו, ואע"פ שר' יהושע אדם גדול, אבל מאחר שהיה ריב בינו ובין ר"ג לא נצער כ"כ את ר"ג להושיבו במקומו, ואם נושבים את ר' עקיבא, מאחר שהוא

16:16	כניסת השבת
17:17	צאת השבת
16:37	שקיעה
17:49	ר. תם
6:24	הנץ

הפטרות: "ועמי תלואים"

חייב גדול הדור להתעניין במצב החכמים לידע ממה הם מתפרנסים, שכל היום הם לומדים בשיבה. אמר לו רבן גמליאל: אני מכיר בשגיאתי ואני מבקש סליחתך. ור' יהושע לא נענה לו. אבל כשביקש למען כבוד אביו, נענה לו והשלימו ביניהם. אמרו החכמים: כיצד נעשה. שאחרי שמינינו את ר' אלעזר לראש ישיבה אי אפשר להורידו, שמעלין בקודש ולא מורידין, ולאחר שראינו שר' יהושע מסכים שר"ג יהיה ראש ישיבה, כיצד ינהג, שאם ידרוש כל אחד שבת אחת לא נימנע מקנאה וממחלוקת, החליטו שר"ג ידרוש ג' שבתות ור"א שבת אחת, כי ר"ג היה קודם ראש ישיבה ויש לו חזקה מאביו, הוא ראוי ליתרון. (מסכת ברכות)

"יִחָלַם, וְהָנָה סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה, וְרָאֵשׁוּ, מִגִּיעַ הַשְּׂמִימָה";
 (ויצא כהניב) סולם בגימטריה - ממון. כך הוא שבע הממון, אשר כדוגמת הסולם עולים ויורדים בו. יש שהממון גורד את האדם לעבר פחת, ויש שהוא מעלה אותו לגבהי מרומים. הכל תלוי כיצד משתמשים בו. לכן מומלץ להשתמש בממון למטרות צדקה וקדושה ורק אז נאמר:

סיפור בהמשכים
"הבטחה שנתמלאה" חלק א.

נתן-שמעון, בן העיר שאץ (סוצ'אבה), בבוקובינה שבצפון רומניה, היה סוחר מצליח, אולם קל-דעת ומזלול במצוות. לעומת זה, אשתו הייתה יראת-שמים, בת להורים חסידי פרמישלאן. מפעם לפעם הייתה האישה נוסעת לפרמישלאן, לקבל את ברכתו של רבי מאיר מפרמישלאן. הבעל נהג לזלזל בנסימותיה של אשתו אל הרבי. מאז ומעולם לא האמין בחסידים וברבותיהם, ולעג לסיפורי המופתים המתהלכים עליהם. אולם הוא לא היה יכול לעמוד בפני דמעותיה של אשתו, לאחר שעברו שנים מאז נישואיהם ועדיין לא זכו בפרי-בטן. בכל פעם שהייתה האישה באה אל הצדיק מפרמישלאן היה הצדיק אומר לה: "כאשר תבואו שניכם יחד, את ובעלך, אברך אתכם". שוב ושוב ניסתה האישה לשכנע את בעלה לבוא עמה לפרמישלאן, אך הוא סירב. פעם אחת, בבואה אל הרבי, אמר לה: "בשובך הביתה אמרי לבעלך שמאיר מפרמישלאן מצווה עליו לבוא מיד. יודע אני שגם הפעם יסרב בתחילה, לכן אמרי לו כדברים האלה: האם יאה ליהודי לשבת בבית-מרזח בחברת גויים בעיר גאלאץ (גאלאצ'י) בל"ג בעומר וללעוג למאיר מפרמישלאן?!"... האישה שמרה את הדברים בליבה. כששב הבעל מעסקיו אמרה לו כי הרבי מצווה עליו לבוא עמה לפרמישלאן. כצפוי, האיש הגיב בצחוק מתגלגל. ברגע זה מסרה לו האישה את הדברים שאמר הרבי. בבת-אחת השתנו פניו של נתן-שמעון וחיוכו נמחק. פתאום קלט שהרבי, היושב בפרמישלאן, יודע היכן הוא מבלה בעיר גאלאץ ומה הוא מדבר שם. הוא התחבט זמן-מה ולבסוף הודיע לאשתו כי הוא מוכן לנסוע. כדי שלא ייודע כי הוא נוסע לפרמישלאן, החליט שלא לנסוע בדרך הרגילה, אלא נסע ללמברג ומשם לפרמישלאן. מיד בהיכנסם אל הצדיק נתן לו הרבי את ידו לשלום ושאל: "מניין בא יהודי ומה תבקש?". נתן-שמעון ענה: "אני נתן-שמעון בן רבקה-רייזל מהעיר שאץ", ובאומרו זאת הושיט לרבי 'פתקה' ובה בקשת הברכה, ומצופת לה תרומה ל'פדיון נפש', כנהוג. נתן הצדיק מבט חודר בעיניו של נתן-שמעון ושאל: "ומדוע היה עליך לעבור דרך למברג? מאכן שזו אינה המטרה העיקרית של נסיעתך. רצוני היה שתבוא לפרמישלאן במיוחד, וכך ידעו הכול כי אין זו בושה לנסוע לרבי. 'עתה שובו לביתכם', סיכם הצדיק, 'ובפעם הבאה כאשר תבואו לפרמישלאן היישר משאץ אמלא את משאלתכם'. נתן-שמעון, שנוכח עכשיו שנית ברוח-קודשו של הרבי, החליט למלא את דבריו. אולם בשובו לביתו נאלץ להתעכב בגלל עסקיו הרבים, ורק לאחר זמן שוב יצא עם רעייתו לדרך, הפעם היישר לפרמישלאן... **ההמשך יבוא!**

"שכל טוב לכל עושיהם צדקתו עומדת לעד" כלומר שכר-בזכות הצדקה היא לעולמי עולמים ולחיי העולם הבא ואם אותו ממון הוא למטרות אחרות אזי ההנאה מימנו זה רק לחיי העולם הזה. הג"ר יעקב חיים סופר שליט"א שסיפר בימי נעוריו היה מהלך בדרך אל הכותל המערבי ובקשה ממנו אישה זקנה בגיל שמונים שיתלווה עמה. סיפרה לו כמה גדולה מצות גמילות חסדים ובוה אפשר להציל נפשות, שהרי היה לה בן אחד כשהגיע לגיל שמונה שנים וכבר ידע מאה ועשרים דפי גמרא ונחלה בחולי של אנריפא שהיה שכיח אז, ומאחר ולא היה להם כסף בכדי לשלם לרופא לכן החליט בעלה למכור את ביתו ובכך יוכל לשלם לרופא, לאחר שמכרו את הדירה ובידם בסך שתי לירות, רץ בעלה לרופא לשלם לו שירפא את בנו, כעס הרופא ונתן לו שתי סטירות לחי, ואמר לו: "עכשיו אתה נזכר לבוא אצלי? כבר אין תקנה!" ובאמת הילד לא התגבר על מחלתו ונפטר. אמרה לו תתאר לעצמך אילו היה אז גמ"ח היו ממהרים מקודם ללכת לרופא, ואז הילד היה חי, ואם היה ממשיך לגדול מי יודע איזה גאון היה יוצא הילד הזה ע"כ. (לבוש יוסף)

פינת ההלכות
"כמה דינים פרטיים הנוהגים בשבת"

יט. אישה שקיבלה עליה שבת מבעוד יום, ונזכרה שלא הפרישה חלה מהפת או מהעוגות, יכולה לצוות לאחר שיפריש חלה, אחר שגם היא עצמה יכולה להפריש בעצמה, וכמבואר.

כ. יש אומרים שאם לא הפרישו חלה מערב שבת ונזכרו בשבת, שיכול ליתן פת לקטן בן י"ב שנה ויום אחד, והקטן יפריש משלו על כל שאר הפת, ואז יהיה מותר לאכול מפת זו בשבת. ויש אומרים שאין להקל בזה אלא בספק, כמו ספק אם הפרישו תרומות ומעשרות, אבל בדבר שבדאי לא הפרישו ממנו, אין להקל בזה, שאין נותנים לקטן בידיים אפילו איסור דרבנן לעבור עליו. וכן עיקר. (אך במקום מצוה, כגון בליל פסח, אפשר לסמוך להקל, וכמבואר לעיל)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאווג וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
 המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
 יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat_aseem@gmail.com
 כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"